

Literaire bijlage bij Mijn weekblad

Edward Bellamy (1850-1898)

De wereld van Bellamy

Er werd merkwaardigerwijs rondom het jaar 2000 nog nauwelijks aandacht besteed aan de Amerikaanse schrijver *Edward Bellamy*, hoeveel opzien die ook had gebaard met zijn toekomstroman *Looking Backward (In het jaar 2000)*, verschenen in januari 1888. De politieke denkbeelden die hij daarin presenteerde, uitgaande van een uitermate positief mensbeeld, schijnen zo volstrekt achterhaald dat men er maar discreet het zwijgen toe doet. Toch meende de *Encyclopedia Britannica* in 1929 nog: 'Zijn naam zal in de herinnering blijven tot de dag waarop vele van de uitvindingen die hij voorspelde, werkelijkheid zijn geworden'. Dar lijkt mij een juiste waarneming en een korte blik in zijn boek kan dat bevestigen.

In het verhaal ontwaakt de hoofdpersoon, die in 1887 in de hermetisch afgesloten kelder van zijn woning in een hypnotische slaap is gevallen, pas in het jaar 2000, als hij bij graafwerkzaamheden wordt ontdekt. Hij verbaast zich over de maatschappij waarin hij zo plotseling is terechtgekomen. Dokter Leete die hem heeft gevonden, brengt de verteller naar het dak van zijn huis.

Aan mijn voeten lag een grote stad. Openbare gebouwen van reusachtige afmetingen en een grootse bouworde, zonder voorbeeld in mijn tijd, verhieven hun statige lijnen aan alle kanten. Zekerlijk had ik nooit deze stad gezien of een andere dergelijke.

Maar dan komt de verwondering en zijn gastheer vraagt wat hem het meest heeft getroffen.

"Om eerst van kleinigheden te spreken," antwoordde ik, "geloof ik dat de totale afwezigheid van schoorstenen en van rook, de bijzonderheid is die mij het meest opvalt."

Pas na de Tweede Wereldoorlog zouden de schoorstenen overbodig worden. In het verhaal keren de heren dan tegen de avond terug naar het huis van de dokter om zijn familie te leren kennen.

Het vertrek waarin wij de vrouw en de dochter van mijn gastheer vonden, was, als overal in huis, gevuld met een zacht licht, dat ik wist dat kunstmatig moest wezen, ofschoon ik de bron niet kon ontdekken die het verspreidde.

In 1887 werden de huizen nog verlicht met kaarsen, olielampen of gaslicht. De gloeilamp moest nog beginnen aan zijn opmars. TL-buizen en andere vormen van indirecte verlichting lagen nog verborgen in een verre toekomst.

Dr Leete vergezelde mij naar mijn slaapkamer om mij de behandeling van de muziketelefoon te wijzen. Hij wees mij hoe door een schroef te draaien de kracht van de muziek zeer sterk kon worden gemaakt of verzwakt kon worden.

Het principe van de radio werd pas in 1887 uitgevonden door Heinrich Hertz. Kabel distributie begon pas in de dertiger jaren.

Tot zover de verbazingwekkende toekomstvisie van Edward Bellamy. Wat de feitelijke boodschap van zijn werk betreft (die maatschappij zonder geld) tekende hij nauwkeurig een wereld met giraal verkeer en creditcards waarin wij al enige tijd leven, helaas zonder de positieve uitwerking op de hele maatschappij.

